

Vila mu odgovarja: „Posinek moj, Miloš Obilić! Rodom si iz Heregovine, iz rodú Popovića Nikole. Mati tvoja je žena Nikolina. Nimaš brata ne sestrice. Ostal si sirota po očetu. Ko si bil star pol leta, senjalo se je materi, naj te prinese na Šargan planino in te pusti na zeleni travi, da bi te napojile Vile z mlekom in bi postal junak. Ko se je senjalo materi takó, vstala je zjutraj zgodaj, prinesla te je na planino, položila na zeleno travo in pustila samega. A ona se je skrila za jelo, da bi videla, kdaj pride Vila k tebi. Ali dokler je gledala, nisem mogla do tebe. Priklati se pa lev na planino in raztrga tvojo mater. Ko vidimo Vile iz oblakov, da si ostal sirota, spustimo se na zemljo in jaz te vzamem v naročje ter napojim z mlekom. Zdajci pa priteče mlada žrebica, ki tudi ni imela matere. Pase se okolo tebe. Jaz ujamem žrebico, osedlam jo z bisernim sedlom, ter posadim tebe na njo. Žrebica zdirja s teboj in tako te najde car Stepan. On te ponese v Prizren; omilil si se mu in nazval te je za Miloša.“

Verno je Miloš poslušal Vilo; veselje ga obide, ko je zvedel, kdo je mati njegova, ali žalost ga tare, da je sirota. Globoko se prikloni Jerusavlji in zahvali, da mu je povedala o materi. Vila ga pa tolaži in mu obljubuje, da mu hoče pomagati povsod, kder koli mu bode pomoči treba.

Dolgo sta se razgovarjala. Jerusavlja je poznala vse srbske junake, pripovedovala mu, da so vse te junake Vile napojile z mlekom ter da imajo znamenje od istega časa, madež na desni roki, porasen z dlako, a na stegnu znamenje sablje. Čudil se je Miloš tej novici, radoveden pogledal svojo roko in našel znamenje junakovo; ravno tako tudi na nogi. „Ali ne pripoveduj,“ svari ga Vila, „nobenemu, da imaš to znamenje, in ne boj se nobenega junaka! Da pa boš poznal junake, katere smo Vile odgojile, našela ti je bom. Ti sam si jeden izmed njih; a drugi so: Zmaj-Ognjeni Vuk, Relja Bošnjaniin, Banovič Sekula, Banovič Strahinja, Ljutica Bogdan, Kraljevič Marko in carevič Stepan. Dokler bodo živeli ti junaki, vladali bodo Srbi. A kadar pride čas, da ne bode veljala več vera in zvestoba, poginilo bode srbsko carstvo.“

Še mnogo drugih reči je zvedel Miloš od svoje pomatere Vile, katerih pa drugi ljudje zvedeti ne smejo. Potem ga pelje Vila k gorskemu jezeru, kjer so bivale Vile, hčere Jerusavljinine. Bilo jih je devet, vsaka lepša od druge. Veselo pozdravljajo svojega pobrata, poljubujejo ga na lice in pogosté slavno.

Kadar se najedó in napijó, podari Miloš vsakej sestri po dvanajst, svojej materi pa sto cekinov, sede na konja in odjaše domóv v Prizren. (Dalje prih.)

— * —

Kačji studenec.

travnatej dolini, obdanej okoli in okoli s košatimi bukvami, pasli sta se čredi dveh pastirjev, katerih petje je bilo po vsej okolici znano. Iz svojih piščalk sta izvabljala rajsko-mile glasove, da se je razlegalo daleč na okoli. Ravno sta končala svoje lepo se menjajoče pesnice ter sedla v javorovo senco pri studenci, ko pride stari Milotin z gorovja k njima, da si ugasi žejo z hladno studenčnico. — „Ljubeznivo sta pela, junaka,“ reče pastirjema, „občudovaje vajino petje, obstal sem na višini in bi bil skoro pozabil na svojo žejo. Glasovi vajinih piščalk vedre srce, kakor hladé večerni vetrovi utrujene žnjice.“

Starček poklekne na kamen pri studenei, sname klobuk raz glavo ter zajme hladilne vode, da si ugasi žejo. Ko se napije, reče: „Kakor biser se blesti ta studenec in njegova voda je tako hladna, da je ni enake v obližji. In vender so nekateri ljudje še zdaj tako vražji, da se bojé piti iz tega studenca, ker bi inače umrli.“

Pastir: In zakaj se bojé? Mi pijemo iz tega studenca vsak dan in smo zdravi in čvrsti kakor drugi ljudje.

Drugi pastir: Dà, in smijala sva se pred nedavnim, ko je naju nek čebelar tu mimo idoč resno opozarjal, da ne smeva nikdar piti iz tega studenca. Ko sva ga vprašala zakaj, ni nama vedel povedati nič pravega.

Milotin: Ali ne vesta, da se imenuje ta studenec kačji studenec?

Oba pastirja: Tako ga tudi midva imenujeva; a zakaj se tako imenuje, naju nihče ne vé, kajti v vsej okolici nisva videla še nobene kače.

Milotin: Poslušajta torej! Ko smo bili še mladi dečki, pripovedovali so nam naš oče večkrat ta dogodek in za ves svet bi ne bili iz tega studenca pili.

Starček sede poleg pastirjev na kamen, ki je bil poraščen z mehkim mahovjem ter začne pripovedovati: „V starih zlatih časih — takrat se je pač marsikaj čudnega zgodilo — živela je v naših krajih, posebno tu okoli, čudna kača, kakeršnih danes na svetu več videti ni. Po životu je bila pokrita z lepimi, barve izpreminjajočimi luskami; najbolj čudno je bilo pa to, da je imela na glavi zlato krono. Nikomur, kdor jo je pustil v miru, storila ni nič žalega in pastirji so je večkrat videli na studenei. Včasih je zrla v vodo, kakor bi se veselila svoje barve in svoje lepote, včasih se je čudno po travi zvijala, ali pa se je obešala po drevju. O póludne je najraje spala na višini v kapelici ter se raztegnila po opekah, katere je solnce razgrevalo. Ko je solnce zginilo iz kapeličnih oken, videli so jo zopet na pobočji. — To pa ni dolgo trajalo. Tu v bližini je stanoval sadjerejec. Večkrat je opazoval to kačo in njeno zlato krono, katero je hotel dobiti. Pripoveduje se, da je bila tej kači bela barva čez vse druge zoperna; ako je zapazila pri deklicah kaj belega, vže od daleč je pobegnila. Sadjerejec se je tega poslužil, da doseže svoj namen. V kapelici je razgrnil po tleh bel prt ter hitro otišel. Ali, kako se je začudil, ko je drugo dne rano tjà prišel ter zagledal na več koscev razbito in lesketajočo kačino krono na belem prtu.“

„In kaj je storil s to čudno krono,“ vprašata pastirja,

Milotin: Kaj je ž njo storil, ljuba moja, tega ne vem, mislim pa, da jo je kje drago prodal in potlej s svojo družino prav po gosposko živel. Nikdar več ga ni nihče videl v tem kraji. Od tistega časa naprej so imenovali ta studenec „kačji studenec“ in dolgo so se ga bali, dà še celó danes se ga mnogi bojé, ter ne pijó iz njega. Nevedneži pravijo, da je iz razbite kače toliko strupa priteklo, da se je razlil po vsem studenei in okužil vodo. Še zdaj kažejo ob pobočji jarke, po katerih je tekel strup; zna se pa, da je te jarke napravila le vzpomladanska snežnica, ko je drla v dolino. Zatorej sme vsak brez skrbi piti iz tega bistrega studenca.

Pripovedka iz starih časov se je dopadla pastirjema; stari Milotin pa je otišel zopet v goré.

(Iz „Češčine“ preložil H. Podkrajšek.)